

PRZEGLĄD ADMINISTRACYJNY

Dwutygodnik
poświęcony teorji i praktyce prawa administracyjnego

Naczelny Redaktor:

Dr. Stanisław Celichowski.

Komitet Redakcyjny:

Czesław Czypicki — Prezes Senatu Administracyjnego,
Juljan Hubert — Naczelnik Wydziału Ministerstwa b. Dz. Pr.,
Dr. Jan Podkomorski — b. Naczelnik Wydz. Minist. b. Dz. Pr.,
Wacław Wy czyński — Starosta Krajowy.



Poznań.

Nakładem Ministerstwa byłej Dzielnicy Pruskiej.
Czcionkami Drukarni Dziennika Poznańskiego.

Treść numeru:

I. Rozprawy:

1. Projekt ustawy o gminie wiejskiej *Dr. Ossowski.*
2. Dwie bardzo aktualne kwestje dotyczące ustawy z dnia 29. maja 1920 r. w przedmiocie opodatkowania spadków i darowizn *Ludwik Cichowicz.*

II. Od Redakcji i Administracji.



Od Redakcji.

P. T. Współpracowników prosimy o nadsyłanie rozpraw o ile możności na ćwiartkach arkusza, zapisanych po jednej stronie i zaopatrzonych w bieżącą liczbę paginacji.

Redakcja zastrzega sobie prawo uskutecznienia poprawek rękopisów celem ujednoczenia skrótów, pisowni i interpunkcji, oraz drobnych zmian stylistycznych.

P. T. Autorowie, którzy z ważnych powodów pragną, by ich oryginalna pisownia została zatrzymana, zechcą zaznaczyć to wyraźnie, przy przesyłce rękopisu.

Redakcja zastrzega sobie wyłączne prawo wydawania nadesłanych rozpraw w osobnych odbitkach na podstawie specjalnej umowy co do honorarjum autorskiego.

„Przegląd Administracyjny“^{*} nie będąc^{*} organem oficjalnym Ministerstwa, nie przedstawia w swej treści opinji Ministerstwa.

Za recenzje, umieszczone w „Przeglądzie piśmiennictwa“, Redakcja nie przejmuje większej odpowiedzialności, jak za resztę treści zeszytu. Ocena danego dzieła przedstawia zatem wyłącznie zaopatrywania poszczególnych sprawozdawców, a nie opinję Redakcji.



Adres Redakcji i Administracji: Poznań, Zamek (Ministerstwo b. Dzielnicy Pruskiej).
Adres Ekspedycji: Drukarnia Dziennika Poznańskiego, Poznań, ulica Poczтовая 9.

Prenumerata kwartalna (6 numerów) włącznie z przesyłką pocztową 300.— mk.
Cena pojedynczego numeru w handlu księg. (bez dodatku drożyżn.) 85.— mk

I. ROZPRAWY.

Projekt ustawy o gminie wiejskiej.¹⁾

O gminie wiejskiej.

Tytuł I.

Przepisy ogólne.

Art. 1. Gmina wiejska jest terytorjalną jednostką samorządową i państwowo-administracyjną.

Gmina jest osobą prawną.

Art. 2. Tworzenie nowych gmin wiejskich, ustalenie ich granic i nazw, siedziby urzędów gminnych oraz zmiana granic istniejących gmin, należy do kompetencji Wydziału Wojewódzkiego na wniosek Wydziału Powiatowego, który winien wysłuchać opinii interesowanych dotychczasowych gminnych jednostek administracyjnych.

Zasady określi ustawa o podziale administracyjnym państwa.

Art. 3. O ile nowy ustrój gmin w myśl Art. 2 wymaga uregulowania majątku, praw i zobowiązań gminnych interesowane strony załatwiają podział między sobą i przedkładają odnośne uchwały Wydziałowi Powiatowemu do zatwierdzenia; w razie braku porozumienia stron interesowanych, Wydział Powiatowy załatwia podział.

Od orzeczenia Wydziału Powiatowego służy odwołanie do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego.

Art. 4. Gminy mają prawo wydawać w granicach ustaw statuty gminne w sprawach należących do zakresu ich działania. Statuty gminne, ich zmiana lub uchylenie wymagają zatwierdzenia Wydziału Wojewódzkiego po wysłuchaniu Wydziału Po-

¹⁾ Projekt niniejszy wypracowany został przez Dr. Pawła Ossowskiego, Starostę chełmińskiego jako referenta podkomisji dla spraw Samorządu wiejskiego, utworzonej w Radzie ustawodawczej przy Ministrze b. dzielnicy pruskiej. W pracy współdziałali pp.: Peszkowski, Naczelnik Wydziału samorządowego przy wojewodzie pomorskim oraz Dr. Saloni St., referent w wydziale samorządowym Ministerstwa b. dzielnicy Pruskiej. W tem brzmieniu wchodzi pod obrady Rady ustawodawczej.

wiatowego i nabierają mocy obowiązującej po ich ogłoszeniu w gminie w sposób przez Radę Gminną ustalony.

Tytuł II.

O członkach gminy.

Art. 5. Członkami gminy są obywatele Rzeczypospolitej Polskiej, którzy osiedli w gminie w zamiarze stałego zamieszkania w niej i zostali zapisani w liście członków gminy.

Gmina nie może odmówić zapisania w liście członków zarówno na żądanie interesowanego, jak na żądanie dotychczasowej właściwej gminy.

Zarząd gminy jest obowiązany na żądanie zgłaszającego się udzielić poświadczenia o zapisaniu w liście członków gminy.

Nikt nie może być równocześnie członkiem więcej gmin.

Art. 6. Członkostwo gminne traci się przez nabycie członkostwa w innej gminie.

Art. 7. Członkowie gminy mają następujące prawa:

- 1) czynne i bierne prawo wyborcze do urzędów gminnych w obrębie ustawowych przepisów wyborczych;
- 2) prawo piastowania urzędów gminnych;
- 3) prawo korzystania z publicznych urządzeń i zakładów gminnych, stosownie do obowiązujących statutów i przepisów gminnych;
- 4) prawo przeglądu etatów gminnych i obrachunków z gospodarki gminnej, które zarząd gminy albo ogłasza, albo wyklada do publicznego przeglądu;
- 5) prawo do utrzymania życiowego z środków gminnych w myśl ustaw w tym przedmiocie już istniejących lub później wydanych, jeżeli członek gminy nie jest w stanie sam siebie utrzymać i nie ma możliwości uzyskania utrzymania od tych osób, które do utrzymania go ustawowo są obowiązani.

Art. 8. Członkostwo gminne pociąga za sobą następujące obowiązki:

- 1) obowiązek przyjmowania nie-płatnych urzędów gminnych z wyboru, z zastrzeżeniami w § 9;
- 2) obowiązek sumiennego piastowania urzędów gminnych z wyboru przez cały okres wyborczy;
- 3) obowiązek ponoszenia ciężarów gminnych, mianowicie podatków i świadczeń na cele gminne bądź to w gotówce, bądź to w naturaljach;
- 4) obowiązek przestrzegania wszystkich statutów, uchwał i przepisów gminnych.

Art. 9. Urzędu gminnego nie potrzebuje przyjąć:

- 1) kto przekroczył 60 lat życia;

- 2) kto z powodu ułomności fizycznej lub umysłowej choroby nie może urzędu sprawować;
- 3) kto w bezpośrednio poprzednim okresie wyborczym sprawował bezpłatny gminny urząd z wyboru;
- 4) kto z powodu swych czynności zawodowych często przez dłuższy czas w gminie jest nie obecny;
- 5) zamężna kobieta z powodu obowiązków połączonych z wychowaniem dzieci;
- 6) kto z powodu innych na uwzględnienie zasługujących szczególnych stosunków życiowych od urzędu zostanie zwolniony przez Radę Gminną.

Członek gminy, który bez powodu lub z jakiegokolwiek innego powodu wzbrania się przyjąć urząd gminny lub przyjęty urząd należycie sprawować, płaci przez cały czas trwania oporu do kasy gminnej dodatek aż do 50% wszystkich podatków gminnych. Dodatek ten wynosi 100% podatków, jeśli nieprzyjęcie lub upór co do dalszego urzędowania następuje gremialnie, t. j. równocześnie w liczbie przynajmniej $\frac{1}{3}$ ustawowej liczby członków.

Tytuł III.

O majątku gminy i członków gminy.

Art. 10. Majątek gminy stanowią wszystkie nieruchomości, ruchomości i prawa, z których dochody płyną do kasy gminnej lub które służą ogólnym celom gminy.

Art. 11. Majątek członków gminy stanowią te części majątku gminnego, którego dochody lub użytki służą bezpośrednio albo wszystkim członkom, albo pewnej części członków, albo tylko pewnym członkom gminy.

Majątek członków gminy nie może być uszczuplony bez zgody interesowanych członków, którym służą jego dochody lub użytki.

Rada Gminna może jednakowoż za zgodą Wydziału Powiatowego przemienić majątek członków gminy służący wszystkim członkom gminy na majątek gminny w myśl Art. 10.

O ile dochody lub użytek majątku członków gminy służą tylko pewnej części lub tylko pewnym członkom gminy, przemiana na majątek gminy w myśl Art. 10 może nastąpić tylko za odpowiednim odszkodowaniem interesowanych członków gminy.

Oдноśne uchwały Rady Gminnej i Wydziału Powiatowego może zacząć każdy interesowany członek gminy skargą przed Wojewódzkim Sądem Administracyjnym.

O prawach użytkowania majątku członków gminy decydują dotychczasowe tytuły prawne, w ich braku niezaprzeczonego zwyczaj, gdzie tego nie ma, należy sprawę użytkowania uregulować w drodze statutu gminnego.

Spory o użytkowanie lub o sposób zużytkowania majątku gminy lub majątku członków gminy rozstrzyga Zarząd Gminy. Przeciwko orzeczeniom Zarządu służy skarga w postępowaniu spornem do Wydziału Powiatowego.

Tytuł IV.

O organach gminy.

Rozdział I.

Rada Gminna, jej skład, wybór i okres wyborczy.

Art. 12. Rada Gminna składa się z wójta, jako przewodniczącego oraz z radnych wybranych przez członków gminy na podstawie powszechnego, równego, tajnego, bezpośredniego i stosunkowego głosowania.

Liczba radnych wynosi, zależnie od liczby mieszkańców poszczególnych gmin, 18 do 42.

W szczególności wybierają gminy liczące			
do	2000	mieszkańców	12
			radnych
„	4000	„	18
„	6000	„	24
„	8000	„	30
„	12000	„	36
ponad	12000	„	42

Statut gminny może ustanowić odmienną ilość radnych.

Art. 13. Czynne prawo wyborcze przysługuje z wyjątkiem osób pozostających w czynnej służbie wojskowej, każdemu członkowi gminy bez różnicy płci, który w dniu zarządzenia wyborów i w dniu głosowania posiada obywatelstwo Rzeczypospolitej Polskiej, w dniu zamknięcia list wyborczych ma ukończonych 21 lat życia, przynajmniej od 12 miesięcy stale zamieszkuje w gminie i nie zalega z żadnymi podatkami.

Art. 14. Czynne i bierne prawo wyborcze tracą następujący członkowie gminy:

- 1) pozbawieni całkowicie lub częściowo własnowolności tudzież upadli, a to na czas trwania tego stanu;
- 2) pozbawieni władzy ojcowskiej (rodzicielskiej) na mocy orzeczenia sądowego na czas trwania tego stanu;
- 3) prawomocnie skazani wyrokiem sądowym na oddanie lub na dopuszczalność oddania pod dozór policyjny lub do domu poprawy, na czas trwania dozoru policyjnego lub pobytu w domu poprawy, w każdym razie zaś przynajmniej na lat 3 po prawomocności wyroku;
- 4) skazani prawomocnym wyrokiem sądowym na utratę honorowych praw obywatelskich na czas trwania tego stanu;

- 5) osoby pozbawione wolności osobistej na mocy wyroku sądowego lub prawomocnego orzeczenia władzy administracyjnej na czas trwania tego stanu;
- 6) osoby, przeciwko którym rozpoczęto śledztwo sądowe za czyny, pociągające za sobą utratę lub możliwość utraty honorowych praw obywatelskich, na czas trwania śledztwa;
- 7) osoby, przeciwko którym rozpoczęto śledztwo sądowe za czyny zagrożone karą więzienną aż do prawomocności orzeczenia sądowego.

Art. 15. Korzystanie z czynnego i biernego prawa wyborczego zależne jest od wpisu do listy wyborczej.

Czynne prawo wyborcze może być wykonane tylko osobiście i uprawnia uprawnionego do oddania jednego głosu.

Art. 16. Biernie prawo wyborcze przysługuje każdemu członkowi gminy, o ile ma czynne prawo wyborcze i ukończonych lat 30 życia.

Biernego prawa wyborczego nie mają:

- 1) członkowie władz i urzędów, sprawujących nadzór nad gminami;
- 2) płatni funkcjonariusze gminni dopóki z zajmowanej posady służbowej nie zostali ostatecznie zwolnieni;
- 3) funkcjonariusze prokuratury i policji państwowej z wyjątkiem wójta i jego zastępcy;
- 4) osoby skazane prawomocnym wyrokiem Sądu Dyscyplinarnego na usunięcie z publicznego urzędu przez okres lat 3 od prawomocności wyroku;
- 5) osoby utrzymywane w całości lub częściowo kosztem gminy.

Oprócz tego nie mogą być równocześnie członkami tej samej rady gminnej i tego samego zarządu gminnego osoby pokrewne lub powinowacane aż do 2. stopnia bocznej linii.

W razie wybrania powyższych pokrewnych lub powinowatych, traci mandat młodszy wiekiem.

Art. 17. Radnych Gminy wybiera się na 6 lat; dotychczasowi radni urzędują aż do czasu ukonstytuowania się nowo wybranej Rady Gminnej.

Co 3 lata ustępuje połowa radnych. 3 lata po pierwszych wyborach radnych na mocy niniejszej ustawy, wylosuje się ustępujących radnych, tak że połowa radnych z pierwszych wyborów urzęduje tylko 3 lata.

Art. 18. Utrata jednego z warunków biernego prawa wyborczego pociąga za sobą utratę urzędu gminnego z wyboru.

Natomiast następuje tylko zawieszenie w urzędzie w wypadkach Art. 14 od Nr. 5—7 na czas tamże przewidziany i w razie powołania do czynnej służby wojskowej na czas tejże służby.

Zawieszenie w gminnym urzędzie z wyboru następuje także na czas wejścia radnego z gminą w stosunek dzierżawcy, przedsiębiorcy lub dostawcy, dopóki ten stosunek trwa i dopóki nie nastąpi ostateczne rozliczenie.

Art. 19. W miejsce radnego, który w ciągu okresu wyborczego utracił urząd, powołuje wójt następcę z tej listy kandydatów, z której pochodził odnośny radny. W razie zupełnego wyczerpania właściwej listy kandydatów i gdy ogólna liczba nie obsadzonych z tego powodu mandatów radnych dosięgnie $\frac{1}{2}$ ustawowej liczby radnych, wójt wystąpi z wnioskiem do Wydziału Powiatowego o zarządzenie wyborów uzupełniających na podstawie ostatniej listy wyborczej.

W ten sposób wybrani radni urzędują aż do czasu, do którego byliby urzędowali radni, których mandat się skończył przed upływem okresu wyborczego.

Art. 20. Po ukonstytuowaniu się Rady Gminnej składają Radni przyrzeczenie przez podanie ręki wójtowi, że będą sumiennie spełniali obowiązki swego urzędu i że będą się przy tem kierowali względami na ogólne dobro gminy i Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 21. Urząd Radnego jest bezpłatny. Radnym przysługuje jedynie prawo żądania od gminy zwrotu rzeczywistych wydatków poniesionych w sprawach gminnych w skutek zleceń Rady Gminnej.

Rozdział 2.

O zarządzie gminy, wójcie jego zastępcy i kierowniku gminy.

Art. 22. Zarząd gminy składa się z wójta jako przewodniczącego i ławników. Liczba ławników wynosi $\frac{2}{10}$ liczby radnych. Ułamki przy obliczaniu przyjmuje się za całą jedynekę.

Statut gminny może ustanowić odmienną liczbę ławników.

Art. 23. Wójta, jego zastępcę i ławników wybiera Rada Gminna, Zastępcę wójta wybiera się z łona ławników.

Art. 24. Na wójta może być wybrany każdy obywatel Rzeczypospolitej Polskiej, który ukończył 30 lat życia, jest w posiadaniu honorowych praw obywatelskich, włada biegle językiem polskim w słowie i piśmie i co do którego nie zachodzą wypadki przewidziane w Art. 14. Wydział Wojewódzki może regulaminem ustanowić dalsze wymogi co do fachowego wykształcenia wójtów, mianowicie może ich zobowiązać do uczęszczania na kursy przygotowawcze i do poddania się egzaminowi przed Wojewódzką Komisją Egzaminacyjną.

Ławnikiem może zostać każdy członek gminy posiadający bierne prawo wyborcze na radnego i władający językiem polskim w słowie i w piśmie.

Art. 25. Wybór wójta i jego zastępcy podlega zatwierdzeniu Wojewody po wysłuchaniu Wydziału Pow. Wojewoda może

odmówić zatwierdzenia tylko po wysłuchaniu Wydziału Wojewódzkiego.

Art. 26. Jeśli Rada Gminna zwleka z wyborem wójta, Starosta nakazuje dokonania wyborów w ściśle oznaczonym terminie.

O ile ważny wybór i w tym wypadku nie dojdzie do skutku, mianuje Wojewoda po wysłuchaniu Wydz. Pow. kierownika gminy na okres jednego roku. Po upływie jednego roku Starosta i Wojewoda postępują, jak poprzednio.

W ten sam sposób postępują Starosta i Wojewoda, gdy rada gminna wybierze ponownie kandydata już raz nie zatwierdzonego.

Gdy radni nie dokonają ważnego wyboru ławników w czasie ustawą wyborczą wyznaczonym, Wydz. Powiat. mianuje ławników na bieżący okres wyborczy.

Art. 27. Zarząd gminy wybiera się na lat 4. Po 2 latach urzędowania wójta Rada Gminna może ustanowić go na czas dłuższy lub dożywotnie. Do ustanowienia takiego stosuje się analogicznie Art. 25.

Art. 28. Jeśli urząd członka zarządu gminnego opróżni się wskutek śmierci, wystąpienia lub gdy zajdzie jedna z okoliczności pociągających za sobą utratę urzędu w myśl Art. 14. Rada Gminna w ciągu 4. tygodni dokonywa wyboru uzupełniającego na dalszy okres wyborczy. Jeżeli w urzędowaniu ławnika zachodzi przeszkoda trwająca dłużej niż 5 miesiące Rada Gminna może na czas trwania przeszkody wybrać zastępcę.

Art. 29. Wójt, jego zastępca lub kierownik gminy składają przed objęciem urzędu na ręce przewodniczącego Wydz. Pow. lub jego zastępcy, a ławnicy składają wobec Rady Gminnej na ręce wójta przysięgę służbową w brzmieniu, które ustali rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych.

Art. 30. Wójt lub mianowany w myśl Art. 26. kierownik gminy otrzymują stałe wynagrodzenie z funduszków gminnych. Wójt ma prawo do emerytury po 3 letnim sumiennem sprawowaniu swego urzędu na zasadach ustalonych dla urzędników państwowych.

Przepisy wykonawcze w tym przedmiocie wydadzą Wydział Wojewódzkie.

Zastępca wójta pobiera wynagrodzenie wójta tylko w stosunku do czasu, przez który w zastępstwie wójta pełni wszystkie obowiązki.

Kierownik gminy i zastępca wójta nie mają prawa do emerytury.

Urząd ławnika jest bezpłatny.

Art. 31. Wójt, jego zastępca, kierownik gminy i ławnicy mogą żądać od gminy zwrotu rzeczywistych wydatków poniesionych przez nich wskutek załatwienia gminnych czynności urzędowych po za siedzibę zarządu gminnego.

Normy tego wynagrodzenia ustala Rada Gminna. W dwóch tygodniach uchwałę tę Zarząd Gminy może zaczepić przez zażalenie do Wydziału Powiatowego, który rozstrzyga ostatecznie.

Tytuł V.

O zakresie działania gminy oraz jej organów.

Rozdział I.

O zakresie działania gminy w ogólności.

Art. 32. Do zakresu działania gminy należy:

Zawiadywanie w obrębie ustaw i rozporządzeń władz wyższych, wydanych na zasadzie ustaw, całym majątkiem i dochodami gminy i wszystkimi sprawami administracji gminnej i ogólnopństwowej w obrębie gminy, mianowicie sprawami dobrobytu, zdrowia, rozwoju duchowego i materialnego, stanowiącemi wspólny interes gminy lub jej części.

Organami gminy są:

- 1) Rada Gminna,
- 2) Zarząd Gminy,
- 3) Wójt,
- 4) Zarządy Miejscowe,
- 5) Sołtys.

Rozdział II.

O zakresie działalności rady gminnej i sposobie załatwienia czynności.

Art. 33. Rada Gminna jest w sprawach gminnych organem uchwalającym i kontrolującym.

Art. 34. Naradom i uchwałom Rady Gminnej podlegają w szczególności następujące sprawy:

- 1) ustanowienie zasad w przedmiocie zarządzenia i sposobu użytkowania majątku, dochodów oraz wszelkich nakładów i urządzeń, stanowiących własność gminy lub członków gminy lub będących w zawiadywaniu gminy;
- 2) nabywanie lub pozbywanie się nieruchomości i obciążanie majątku gminy lub członków gminy, przyjmowanie na rzecz gminy lub jej członków darowizn, zapisów, lokowanie kapitałów, zaciąganie pożyczek i ustanowienie lub zmiana planów amorytyzacyjnych;
- 3) ustanowienie preliminarza budżetu rocznego i wysokości rocznych wydatków budżetem nie przewidzianych, oraz dokonywania zmian w budżecie. Budżet obejmuje rok kalendarzowy i winien być uchwalony w grudniu.
- 4) nakładanie podatków gminnych;

- 5) inicjatywa i opinjowanie w sprawach zmiany świadczeń w naturze na pieniądze ;
- 6) umarzania należności gminnych, których ściągnięcie jest nie możliwe ;
- 7) zezwolenie na wszczęcie i odstąpienie od procesów w sprawach gminnych, zatwierdzanie ugód umarzających spory w przedmiocie nieruchomości lub sum przekraczających granicę, powyżej której Rada Gminna zastrzeże sobie decyzję ;
- 8) zakładanie szkół i zakładów kulturalnych, sanitarnych, gospodarczych, dobroczynnych i urzędzeń dla wygody mieszkańców gminy ;
- 9) uchwalanie statutów gminnych ;
- 10) inicjatywa i wypowiedanie się w wszystkich sprawach organizacji i administracji gminy ;
- 11) wybór członków zarządu gminnego, wójta i jego zastępcy, oraz komisji gminnych, zarządów miejscowych i sołtysów ;
- 12) uchwalanie regulaminu obrad Rady Gminnej ;
- 13) załatwianie wszystkich spraw gminnych, nie przekazanych wyraźnie zarządowi gminy wójtowi, zarządom miejscowym lub sołtysom ;
- 14) tworzenie gminnych zarządów miejscowych i przekazanie im administracji gminnej o charakterze wyłącznie miejscowym ;
- 15) uchwalanie liczby i norm zaopatrzenia urzędników i funkcjonariuszów gminnych.

Art. 35. Rada Gminna ma prawo i obowiązek sprawdzania, czy gospodarka gminna prowadzona jest według budżetu, czy uchwały jej zostały należycie wykonane, czy dochody gminne i świadczenia w naturze używane są zgodnie z ich przeznaczeniem.

Do obowiązków jej należy również badanie rocznych rachunków gminy. Radzie wolno w tym celu przeglądać akty i żądać wyjaśnień od zarządu gminnego i od urzędników gminy.

Art. 36. Rada Gminna może powierzyć komisjom stałym lub doraźnym uprzednie rozpatrzenie i kontrolę spraw, podlegających jej zakresowi działania.

Do komisji tych mogą być powołani zarówno członkowie Rady, jako też i inni członkowie gminy posiadający bierne prawo wyborcze do rady gminnej.

Radzie Gminnej przysługuje prawo powoływania rzeczoznawców także i po za obrębem gminy.

Art. 37. Posiedzenia rady gminnej zwołuje pisemnie wójt w miarę zachodzącej potrzeby, najmniej jednak raz na kwartał, z doniesieniem porządku obrad na tydzień przed terminem posiedzenia.

Pozatem wójt obowiązany jest zwołać Radę na wniosek pisemny conajmniej jednej czwartej części radnych lub też na żądanie władz wyższych.

Równocześnie ze zwołaniem Rady winien wójt przesłać od pis zaproszenia wraz z porządkiem obrad Przewodniczącemu Wydz. Powiat. względnie także tej władzy, na której żądanie posiedzenie zwołano.

Art. 38. Na posiedzeniach Rady Gminnej przewodniczy wójt, jego zastępca lub kierownik gminy.

Art. 39. Członkowie Zarządu Gminnego i Gminnych Miejscowych Zarządów mogą brać udział w posiedzeniach Rady z głosem doradczym.

To samo prawo przysługuje delegowanym przez kompetentną władzę urzędnikom państwowym i przedstawicielom Wydz. Pow., tudzież urzędnikom gminy, zaproszonym przez Radę lub jej przewodniczącego.

Członkom Zarządu Gminnego i wymienionym delegatom służy prawo głosu, nie zależnie od kolei ogłoszonych mówców.

Art. 40. Posiedzenia Rady Gminnej są jawne. Na wniosek przewodniczącego obrady są tajne, jeśli wniosek taki zostanie poparty jedną trzecią obecnych członków Rady.

Art. 41. Przewodniczący ma prawo usunąć z lokalu posiedzeń każdą osobę z publiczności, jeżeli mimo upomnienia usiłuje zabrać głos lub w inny sposób zakłóca porządek obrad lub porządek publiczny.

Jeżeli radny lub członek zarządu na posiedzeniu Rady znieważy słowem lub czynem przewodniczącego, lub innych biorących udział w obradach, przewodniczący za zgodą większości obecnych radnych może na niego nałożyć karę porządkową aż do 300 marek, wykluczyć go z posiedzenia i ew. także z następnych 3 posiedzeń. Kara porządkowa nie wyklucza nkarania sądowego, jeśli obelga stanowi czyn karygodny w myśl kodeksu karnego.

Art. 42. Członek Rady Gminnej lub Zarządu gminnego nie może być obecny na posiedzeniu, jeśli sprawa stanowiąca przedmiot uchwał dotyczy jego osobistego interesu prywatnego, albo też jego krewnych lub powinowatych pierwszych 2 stopni; obowiązany jest wszakże na życzenie Rady zjawić się na posiedzeniu celem udzielenia potrzebnych wyjaśnień.

Art. 43. Radny nie przybywający na posiedzenie mimo otrzymanego już poprzednio upomnienia, bez podania okoliczności usprawiedliwiających jego nieobecność, podlega karze aż do 300 marek.

Wymiar kary zależy od uznania przewodniczącego Rady gminnej. Ukaranemu służy odwołanie do Wydziału Powiatowego, który rozstrzyga ostatecznie.

Kara wpływa do kasy gminnej.

Art. 44. Rada Gminna może powziąć uchwałę, gdy na posiedzeniu zbierze się więcej jak jedna trzecia ustawowej liczby radnych.

Do powzięcia uchwał o ustanowieniu budżetu, o zaciągnięciu pożyczek, o nabywaniu i pozbywaniu nieruchomości oraz przy wyborach wójta, jego zastępcy, ławników i organów Zarządu Miejscowego, tudzież przy uchwalaniu statutów miejscowych konieczna jest obecność przynajmniej $\frac{2}{3}$ ustawowej liczby radnych.

Art. 45. Uchwały Rady Gminnej zapadają zwyczajną większością głosów obecnych radnych. W razie równości głosów wniosek upada. Przewodniczący nie ma prawa głosowania.

Przy wyborach należy głosować tyle razy, ile jest stanowisk do obsadzenia. Jeśli przy pierwszym głosowaniu żaden z kandydatów nie otrzyma większości, należy głosować powtórnie, a gdy przy tem głosowaniu żaden nie otrzymał większości, przystąpić należy do wyboru pomiędzy 2 kandydatami, którzy przy powtórnym głosowaniu uzyskali największą ilość głosów. W razie równości głosów w tym przypadku, rozstrzyga los.

Art. 46. Głosowania są jawne; na żądanie $\frac{1}{4}$ liczby obecnych radnych głosowanie jest tajne.

Rada Gminna ustali sposoby głosowania.

Art. 47. Z każdego posiedzenia musi być spisany protokół w przeznaczonej do tego księdze. Do protokołu należy wnieść nazwiska wszystkich biorących udział w posiedzeniu, następnie wszystkie wnioski wniesione na posiedzenie i powzięte uchwały, z zaznaczeniem, jaką większością zostały powzięte względnie odrzucone.

Protokół powinni podpisać przewodniczący, sekretarz posiedzenia oraz 2 radnych obecnych na posiedzeniu.

Sekretarza posiedzenia wybiera rada gminna z grona radnych lub powołuje na to stanowisko urzędnika gminnego.

Art. 48. Odpis każdego protokołu posiedzenia Rady Gminnej wójt obowiązany jest przesłać Wydziałowi Powiatowemu w ciągu 7 dni po odbytem posiedzeniu.

Art. 49. Uchwały Rady Gminnej dotyczące spraw wymienionych Art. 34 pod Nr. 1, 2, 4, 8, 9, 14 wymagają zatwierdzenia Wydziału Powiatowego.

Rozdział III.

Zarząd.

Art. 50. Do zakresu działania zarządu gminnego należy:

- 1) decyzja o roszczeniach z tytułem członkostwa gminnego, w przedmiocie prawa, rozmiaru lub warunków używania urządzeń i zakładów gminnych,
- 2) przygotowanie budżetu gminnego,
- 3) przygotowanie wniosków na posiedzenie Rady Gminnej,
- 4) zarządzanie majątkiem gminy i członków gminy według zasad ustanowionych przez radę gminną i prowadzenie inwentarza majątku gminnego,

- 5) wykonanie uchwał rady gminnej, w razie potrzeby w drodze egzekucji administracyjnej,
- 6) prowadzenie bieżącej administracyjnej przedsiębiorstw i zakładów gminnych, nie posiadających własnego zarządu oraz dozorowanie tych przedsiębiorstw i zakładów gminnych, które posiadają własny zarząd,
- 7) ustalenie rocznych obrachunków i sprawozdań z gospodarki gminnej,
- 8) zarządzanie dochodami gminnymi,
- 9) rozkładanie podatków i świadczeń gminnych w gotówce jako i w naturze stosownie do obowiązujących ustaw i rozporządzeń władz kompetentnych i uchwał rady gminnej, oraz ściąganie tychże,
- 10) asygnowanie dochodów i wydatków gminnych oraz kierownictwo rachunkowości i kasowości gminnej,
- 11) upoważnianie do pozywania do sądu i odpowiadania przed sądem w sprawach gminy,
- 12) mianowanie i zwalnianie pracowników gminy,
- 13) składanie sprawozdań rocznych z urzędowania swego i urzędników gminnych przed Radą Gminną,
- 14) przedstawianie Radzie Gminnej wniosków w zakresie gospodarki gminnej,
- 15) załatwianie wszystkich innych spraw z zakresu działania gminy, które nie są wyraźnie przekazane innym organom gminnym.

Art. 51. Zarząd gminy załatwia sprawy należące do jego urzędowania kolegialnie.

Art. 52. Posiedzenia zarządu zwołuje i przewodniczy im wójt gminy z pełnym prawem głosu.

Posiedzenia odbywają się w miarę potrzeby, conajmniej jednakże raz na 2 tygodnie.

Obrady zarządu gminnego są tajne.

Art. 53. Na posiedzeniach zarządu prowadzi protokół pisarz gminy lub kto inny ku temu przez zarząd powołany urzędnik gminny.

Art. 54. Do powzięcia uchwał konieczna jest obecność przynajmniej połowy ustawowej liczby członków Zarządu Gminnego. Uchwały zapadają większością głosów obecnych członków Zarządu, w razie równości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego.

Gdyby posiedzenie dla braku wymaganego kompletu członków Zarządu nie mogło się odbyć, przewodniczący zwołuje ponowne posiedzenie, które decyduje bez względu na liczbę obecnych, w danym razie decyduje wójt sam. W ponownym wezwaniu na posiedzenie winien wójt na możliwość takiej decyzji wyraźnie zwrócić uwagę wszystkim członkom zarządu.

Art. 55. Na ławnika nie przybywającego na posiedzenia bez dostatecznego usprawiedliwienia się może wójt nałożyć karę porządkową aż do 300 marek.

Kara wpływa do kasy gminnej.

Art. 56. Jeśli w przypadkach przewidzianych w Art. 42 Zarząd Gminy liczbowo staje się niezdolny do uchwał, decyzja przechodzi na radę gminną.

Art. 57. W przypadkach niecierpiących żadnej zwłoki wójt obowiązany jest sprawy zastrzeżone Zarządowi załatwić sam i przedstawić je na następnem posiedzeniu Zarządowi do zatwierdzenia lub innego postanowienia. Od uchwały niezatwierdzającej służy wójtowi odwołanie do Wydziału Powiatowego.

Art. 58. Zarząd gminy ma prawo i obowiązek wstrzymać wykonanie uchwały rady gminnej, która:

- 1) albo przekracza zakres i kompetencję Rady Gminnej,
- 2) albo jest szkodliwą interesowi gminy lub dobru publicznemu.

W tych przypadkach przewodniczący w terminie, nie dłuższym jak 30-dniowym winien ponownie zwołać Radę Gminną i przedłożyć jej uchwałę zarządu z podaniem motywów do ponownego postanowienia.

Gdyby Rada Gminna trwała przy swej pierwotnej uchwale, Zarząd przedkłada sprawę do rozstrzygnięcia Wydziałowi Powiatowemu.

Te same prawa i obowiązki ma przewodniczący w stosunku do uchwał Zarządu pod Nr. 1 i 2, wymienionych i przedkłada sprawę Wydziałowi Powiatowemu do rozstrzygnięcia.

Rozdział IV.

O zakresie działania wójta.

Art. 59. Wójt jako przewodniczący Zarządu Gminnego, kieruje, nadzoruje całokształt administracji gminnej oraz załatwia samodzielnie sprawy jemu przekazane.

W szczególności załatwia także sprawy następujące:

- 1) przygotowuje obrady Zarządu Gminnego;
- 2) rozdziela czynności urzędowe pomiędzy członków Zarządu Gminnego komisji gminnych i urzędników gminnych;
- 3) urlopuje urzędników gminnych;
- 4) wykonuje uchwały Zarządu i Rady Gminnej;
- 5) zarządza majątkiem gminy i członków gminy;
- 6) przechowuje dokumenty i akta gminne;
- 7) reprezentuje gminę na zewnątrz i prowadzi w jej imieniu korespondencję bądź to w imieniu Zarządu, bądź to Rady Gminnej.

Dokumenty i pisma, mocą których gmina zaciąga zobowiązania wobec osób trzecich, również pełnomocnictwa upoważniające

do przyjmowania takich zobowiązań dla gminy, muszą być podpisane przez wójta i jednego członka Zarządu i oprócz tego zaopatrzone w pieczęć gminy.

Art. 60. Wójt obowiązany jest wykonywać ustawy i rozporządzenia władz zwierzchnich i współdziałać z nimi we wszystkich sprawach miejscowej administracji państwowej w obrębie gminy.

Współdziałanie to określa właściwe ustawy i rozporządzenia.

Art. 61. Wójt jest odpowiedzialny za prawidłowość funkcjonowania wszystkich organów gminy.

Tytuł VI.

O urzędnikach gminnych.

Art. 62. Do bezpośredniego załatwiania gminnych spraw urzędowych gminy winny przydać wójtowi potrzebną liczbę urzędników gminnych i czasowych sił pomocniczych, płatnych z kasy gminnej.

Urzednicy gminni pozostają względem gminy w publiczno-prawnym stosunku służbowym, który zawiązuje się przez doręczenie pisma nominacyjnego.

Urzednicy gminni mianowani na stałe mają prawo do emerytury podług statutu gminnego, w tym przedmiocie wydanego. Wydział Wojewódzki wyda ogólne normy dla tegoż statutu.

Art. 63. Statut o urzędnikach gminnych winien zawierać:

- 1) ilość stałych urzędników gminnych;
- 2) wysokość uposażenia oraz tytuł urzędowy urzędnika;
- 3) wymogi co do kwalifikacji;
- 4) warunki emerytury.

Art. 64. Urzednik gminny mianowany na stałe składa przysięgę służbową, urzednik przyjęty czasowo składa przyrzeczenie służbowe na ręce wójta, który o tem spisuje protokół.

Treść przysięgi oraz przyrzeczenia służbowego ustali rozporządzenie Min. Spraw. Wewn.

Art. 65. W przedmiocie ogólnych praw i obowiązków służbowych, jako i odpowiedzialności dyscyplinarnej stosuje się do wójta, jego zastępcy kierownika gminy, członków Zarządu Gminnego i Miejscowego, Sołtysa i urzędników gminnych ustawy i przepisy miarodajne dla komunalnych urzędników powiatowych w danym powiecie.

Art. 66. Prawo i obowiązek nakładania kar porządkowych wskutek wykroczeń przeciw obowiązkom urzędowym na członków zarządu gminnego i miejscowego, sołtysa i na urzędników gminnych przysługuje wójtowi z własnej inicjatywy lub na żądanie władz przełożonych; na wójta, jego zastępcę i kierownika gminy S t a r o ś c i e po wysłuchaniu Wydziału Pow.

Art. 67. Prawo i obowiązek nakładania kar dyscyplinarnych wskutek wykroczenia przeciw obowiązkom urzędowym, na członków Zarządu Gminnego, Miejscowego, na sołtysa i na urzędników gminnych przysługuje Wydziałowi Powiatowemu, na wójta, jego zastępcę i kierownika gminy Sądowi Dyscyplinarnemu, któremu podlegają komunalni urzędnicy powiatowi, z uwzględnieniem dalszych instancji.

Do członków Zarządu Gminnego i Miejscowego może być stosowana jako kara dyscyplinarna tylko usunięcie z urzędu.

Art. 68. Od orzeczeń kar porządkowych wójta służy obwinionemu odwołanie do Wydziału Pow., od orzeczeń Starosty do Wojewody, który decyduje po wysłuchaniu Wydz. Wojew.

Art. 69. Od orzeczeń kar dyscyplinarnych Wydziału Pow. służy obwinionemu odwołanie do Wydziału Wojewódzkiego.

Art. 70. Wszelkie odwołania przeciw orzeczeniom o karach porządkowych lub dyscyplinarnych winny być wniesione w 14. dniach od doręczenia orzeczenia obwinionemu i to albo do władzy, która je wydała albo do władzy, która orzeka w II. instancji.

Art. 71. Postępowanie dyscyplinarne zarządza i przeprowadza ta władza, która wydaje orzeczenie w I. instancji, i to albo z własnej inicjatywy, albo na wniosek władzy przełożonej obwinionego.

Art. 72. Osoby piastujące urzędy gminne mogą być zawieszane tymczasowo w urzędowaniu przed lub po wdrożeniu postępowania dyscyplinarnego już to ze względu na rodzaj zarzuczonego im naruszenia obowiązków służbowych, na rodzaj czynu wykraczającego przeciw ogólnym ustawom karnym, lub też wówczas, gdy zachodzi obawa, że wskutek dalszego ich urzędowania śledztwo mogłoby być utrudnione lub udaremnione.

W wypadkach wdrożenia postępowania sędowo-karnego tymczasowe zawieszenie następuje przez sam fakt aresztowania.

Zawieszenie trwa aż do zakończenia postępowania dyscyplinarnego, o ile właściwa władza dyscyplinarna przedtem go nie uchyli.

Art. 73. O tymczasowym zawieszeniu orzeka właściwy Naczelnik tej władzy, której dany obwiniony podlega bezpośrednio i powiadamia o tem w terminie 5-ciodniowym tą władzę, która wydaje orzeczenie w I. instancji, przedkładając jej cały materiał dowodowy przeciwko obwinionemu.

Wspomniana władza winna w możliwie najkrótszym czasie orzeczenie o zawieszeniu w urzędzie albo zatwierdzić albo uchylić.

Od orzeczenia zatwierdzającego zawieszenie w urzędzie służy obwinionemu prawo odwołania do władz dyscyplinarnych II. instancji, to samo prawo ma Naczelnik, który zarządził zawieszenie w urzędzie w razie uchylenia go.

Odwołania nie mają mocy wstrzymującej.

Art. 74. Władza dyscyplinarna I. instancji może jednocześnie z tymczasowem zawieszeniem w urzędzie, wstrzymać obwinionemu, pobierającemu stałe pobory z funduszków gminnych wypłatę połowy lub wszystkich poborów miesięcznych.

O ile zawieszony w urzędzie zostanie dyscyplinarnie ukarany albo o ile wdrożone przeciw niemu postępowanie karno-sądowe spowoduje utratę zdolności do piastowania urzędów publicznych, należy nie wypłacone pobory lub część ich użyć na pokrycie kosztów zastępstwa zawieszzonego w urzędzie i ew. szkód dla gminy wskutek naruszenia obowiązków urzędowych powstałych.

Tytuł VII.

O policji miejscowej.

Art. 75. Władzę policyjną w obrębie gminy sprawuje wójt, jako urzędnik państwowy w myśl ustaw, rozporządzeń, wskazówek i poleceń władz przełożonych.

Art. 76. Do zakresu policji gminnej należy: policja bezpieczeństwa, ogniowa, polowa, targowa, zdrowia, ruchu publicznego, oraz te działy policji, które przekazano wójtowi w drodze ustawy, z wyjątkiem tych, które zastrzeżone zostały innym władzom.

Art. 77. W zakresie policji gminnej wójt uprawniony jest wydawać za zgodą Zarządu Gminnego rozporządzenia policyjne do wszystkich lub tylko do pewnej części mieszkańców gminy, z zagrożeniem grzywny sz do 300 marek lub do 3 dni aresztu.

Gdy Zarząd Gminy odmawia swej zgody, na wniosek wójta uchwała Wydział Pow. zamiast Zarządu Gminnego. Rozporządzenie policyjne wójta, sprzeczne z ustawami lub rozporządzeniami władz wyższych, są nieważne.

Ważność rozporządzenia policyjnego zawisła jest oprócz tego od powołania się na upoważnienie ustawowe, od określenia terminu wejścia swego w życie, od należytego ogłoszenia w obrębie gminy. Rozporządzenie policyjne należy najpóźniej w dniu ogłoszenia podać do wiadomości Starosty.

Każde rozporządzenie policyjne wójta może Starosta uchylić.

Kary za niestosowanie się do gminnych rozporządzeń policyjnych wymierza wójt. Kary te płyną do kasy gminnej.

Art. 78. Celem usunięcia stanu przeciwnego prawu lub porządkowi publicznemu, albo też celem zapobieżenia takiemu stanowi, wójt wydaje w granicach swej kompetencji zarządzenia policyjne, obowiązujące pewne osoby do pewnych działań lub zaniechań.

Do wykonania takich zarządzeń policyjnych wójt może zniewolić opornych za pomocą następujących środków przymusowych:

- 1) wykonać czynność przez osobę trzecią na koszt obowiązanego i ściągnąć od niego tymczasowo ustaloną sumę kosztów w drodze administracyjno-przymusowej;

- 2) jeśli czynność przez osobę trzecią nie jest wykonalną, jako też w wypadku stwierdzonej niemożności pokrycia kosztów powstających wskutek wykonania przez osobę trzecią, lub gdy chodzi o zniewolenie opornego do zaniechania pewnej czynności, wójt nakłada na opornego grzywnę przymusową aż do 300 marek lub do 3 dni aresztu. Kary te mogą być powtarzane aż do ustania uporu;
- 3) przez zastosowanie bezpośredniego przymusu wzgl. majątku lub osoby opornego jednakże tylko w tym wypadku, gdy wykonanie zarządzenia nie da się osiągnąć poprzednimi środkami.

Wykonanie przez osobę trzecią tudzież wymierzenie kary musi być poprzedzone doręczeniem pisemnego zarządzenia. W zarządzeniu tem należy o ile chodzi o zniewolenie do pewnej czynności oznaczyć termin, do którego ma być spełniona.

Art. 79. Od zarządzeń policyjnych wójta służy odwołanie do Starosty.

Odwołanie należy wnieść w ciągu 7 dni od dnia doręczenia u tej władzy, która wydała zarządzenie.

Odwołanie wstrzymuje wykonanie zarządzenia policyjnego, wyjątek stanowią wypadki, w których wstrzymanie wykonania byłoby podług uznania wójta połączone ze szkodą dla ogółu. Kara aresztu, nałożona zamiast grzywny może być w każdym razie wykonaną dopiero, gdy zarządzenie policyjne stało się prawomocne.

Art. 80. Zarząd policji gminnej sprawuje wójt przy pomocy sołtysów i organów policyjnych gminnych, lub policji państwowej.

Art. 81. Wszystkie bezpośrednie koszty zarządu policji miejscowej ponoszą gminy.

Art. 82. W przypadkach, w których ogólne ustawy i rozporządzenia policyjne władz dopuszczają ukaranie przestępstw mandatem karnym, wójt jako władza policyjna uprawniony jest nakładać kary aż do 300 marek lub do 3 dni aresztu, jeżeli przestępstwo zagrożone jest albo tylko grzywną do 1000 marek, lub aresztem najwyżej do 1 miesiąca lub jedną i drugą z wymienionych kar.

Art. 83. Od mandatów karnych wójta służy w ciągu 1-go tygodnia od doręczenia odwołanie do Starosty, a od orzeczenia Starosty do Sądu Powiatowego.

Tytuł VIII. Gminny Zarząd Miejsowy.

Rozdział 1.

Organizacja.

Art. 84. Na terytorjach, tworzących gminę, które dotąd miały kolegiąlną reprezentację na mocy ustaw:

- a) na obszarze b. Królestwa Kongresowego na mocy ukazu z dnia 2. marca (19. lutego) 1864 o urządzeniu gmin wiejskich;
- b) na obszarze b. Królestwa Galicji i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem na mocy ustaw z dnia 12. sierpnia 1866 o zarządzeniu gmin względnie z dnia 29. lipca 1915 o połączeniu obszarów dworskich z gminami;
- c) na obszarze b. dzielnicy pruskiej na mocy ustawy z dnia 3. lipca 1891 o ordynacji dla gmin wiejskich;
- d) na obszarze ziem wschodnich przyłączonych do Rzeczypospolitej Polskiej na zasadzie pokoju podpisanego w Rydze dnia 18. marca 1921 na mocy ukazu z 2. marca (19. lutego) 1864 z wyjątkiem gromad utworzonych z folwarków w rozumieniu rozporządzenia Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich z dnia 26. kwietnia 1919 o samorządzie gminnym;
- e) na obszarze Spisza i Orawy przyłączonego do Rzeczypospolitej Polskiej na mocy art. XXII. ustawy z roku 1886 o gminach z wyłączeniem miast.

Rady Gminne muszą zorganizować w drodze Statutu gminnego, Gminny Zarząd Miejsowy.

Statut gminny ustala terytorjalny zakres działania Gminnego Zarządu Miejsowego.

Art. 85. Na wszystkich innych terytorjach tworzących gminę, Rada Gminna może z własnej inicjatywy lub na wniosek interesowanych zorganizować w drodze statutu gminnego Gminny Zarząd Miejsowy.

W interesie publicznem Rada Gminna obowiązana jest do tego na żądanie Starosty lub Wojewody po wysłuchaniu Wydziału Powiatowego.

Art. 86. Na wniosek Gminnego Zarządu Miejsowego Rada Gminna może uchylić lub zmienić statut, organizujący Gminny Zarząd Miejsowy.

Rozdział 2.

Majątek dotychczasowy.

Art. 87. O ile dotychczasowe organizacje samorządowe z mocy ustaw w Art. 84 wymienionych istniejące, posiadały jakikolwiek

majątek lub prawa, z których dochody lub pożytek ich służyły całości dotychczasowych organizacji i wpływały do ich kas, majątek ten staje się własnością tej gminy, którą tworzą wspomniane dotychczasowe organizacje.

To samo dotyczy majątku i praw lub ich użytku, z których dochody należały pośrednio lub bezpośrednio do wszystkich członków dotychczasowych organizacji samorządowych w myśl § 84.

Art. 88. Majątek gminy w myśl Art. 87, położony na terytorjum objętem Gminnym Zarządem Miejscowym, administruje tenże podług statutu gminnego lub wskazówek i poleceń Zarządu i Rady Gminy.

Dochody płyną do Kasy Gminnej na ogólne potrzeby gminy.

Rozdział 3.

O Zarządzie Miejscowym i zakresie jego działania.

Art. 89. Gminny Zarząd Miejscowy składa się z sołtysa i ławników. Liczbę ławników ustanawia statut gminny.

Art. 90. Zarząd Miejscowy wybiera Rada Gminna na lat 4 z pośród mieszkańców zamieszkałych na terytorjum podlegającym Miejscowemu Zarządowi, posiadających bierne prawo wyborcze do Rady Gminnej.

Miejscowy Zarząd wybiera z pośród siebie zastępcę sołtysa.

Każdy mieszkaniec wspomnianego terytorjum ma prawo wniesienia sprzeciwu o wybór poszczególnych członków Zarządu Miejscowego w terminie 14-dniowym od dnia ogłoszenia wyboru, do Wydziału Powiatowego.

O sprzeciwie rozstrzyga Wydział Powiatowy. Od decyzji Wydziału Powiatowego służy prawo odwołania do Wydziału Wojewódzkiego.

Art. 91. Wybór sołtysa i jego zastępcy wymaga zatwierdzenia Starosty.

Starosta może odmówić zatwierdzenia tylko za zgodą Wydziału Powiatowego.

Skoro Wydział Powiatowy na wniosek Starosty nie odmówi zatwierdzenia sołtysa lub jego zastępcy, Starosta w interesie publicznym ma prawo odwołania do Wydziału Wojewódzkiego, którego decyzja jest ostateczną.

Art. 92. Zarząd Miejscowy spełnia następujące zadania:

- a) administruje majątkiem gminy w myśl Art. 88., zakładami i urządzeniami miejscowymi;
- b) przedkłada co rocznie w grudniu zestawienie wydatków Miejscowego Zarządu, przewidywanych na przyszły rok etatowy Zarządu Gminy, celem ustanowienia budżetu gminnego;
- c) zdaje rachunki i sprawozdania z administracji miejscowej wobec Zarządu względnie Rady Gminnej;

- d) przygotowuje i wysyła wnioski do Zarządu wzgl. Rady Gminy;
- e) rozkłada i ściąga podatki i świadczenia gminne na mieszkańców miejscowych podług uchwał Rady i wskazówek Zarządu Gminy;
- f) przedstawia Zarządowi wzgl. Radzie Gminy wnioski w zakresie administracji i gospodarki miejscowej;
- g) wydaje opinię o wnioskach, stawionych przez mieszkańców miejscowych do Zarządu, do Rady Gminy i do władz wyższych;
- h) załatwia wszystkie sprawy miejscowej administracji gminnej przekazane mu ustawami, rozporządzeniami lub poleceniami władz wyższych, statutami gminnymi i poleceniami Rady, Zarządu i wójta Gminy.

Art. 93. O ile przepisy VIII. tytułu niniejszej ustawy nie zawierają odmiennych przepisów względem Miejsowego Zarządu, stosuje się do niego analogicznie wszystkie przepisy niniejszej ustawy dotyczące Zarządu Gminy i sposobu jego urzędowania z tą zmianą, że w przypadkach Art. 56. i 57. ustęp 2. decyzja przechodzi na Zarząd Gminy.

Art. 94. Na posiedzeniach Miejsowego Zarządu przewodniczy sołtys lub jego zastępca.

Co do urzędowania sołtysa stosuje się w obrębie administracji miejscowej analogicznie przepisy Art. 59. Nr. 1., 2., 4., 5., Art. 60. i 61. o wójcie.

Art. 95. Sołtys jest w obrębie administracji miejscowej pomocnikiem wójta w zakresie jego działania, jako władzy policyjnej gminy (§ 75), mianowicie wykonawcą rozporządzeń i zarządzeń przez wójta wydanych.

Tytuł IX.

O nadzorze państwowym nad gminami.

Art. 96. Nadzór państwowy nad samorządową administracją gmin sprawują pod zwierzchniem kierownictwem Ministra Spraw Wewnętrznych Wydział Powiatowy w pierwszej i Wydział Wojewódzki w drugiej instancji.

Art. 97. Władze zwierzchnie wymienione w Art. 96 winny czuwać nad tem, aby organy gminy:

- 1) nie przekraczały granic kompetencji, nakreślonych im ustawami;
- 2) przy sprawowaniu czynności związanych z administracją gminy zachowywały obowiązujące ustawy, rozporządzenia i statuty gminne wydane na podstawie upoważnienia ustawowego;
- 3) wypełniały obowiązki publiczne, jakie na gminy nakładają ustawy.

W celu wykonania powyższego nadzoru władzom nadzorczym przysługuje prawo kontrolowania działalności organów gmin, mianowicie także badania akt, dokonywania rewizji urzędów i kas gminnych, jak niemniej prawo żądania od tych organów wszelkich potrzebnych wyjaśnień i sprawozdań.

Art. 98. Uchwały i zarządzenia organów gminnych przekraczające ich zakres działania lub sprzeczne z ustawami, właściwa władza nadzorcza winna uchylić z urzędu, jeżeli wspomniane organa w określonym terminie same ich nie cofną.

Art. 99. Jeżeli Rada Gminna nie wstawi do budżetu lub nie uchwali poza nim wydatku, który gmina obowiązana jest pokryć z mocy ustawy, wówczas Wydział Powiatowy, o ile suma wydatku jest bezsporna, ma prawo wstawić odnośny wydatek do budżetu gminnego lub też do budżetu dodatkowego gminy i w razie potrzeby nałożyć podatki (składki) do jego pokrycia.

Gdy obowiązek pokrycia wydatków lub jego wysokość są sporne, Wydział Powiatowy zarządzenie takie wyda dopiero po poprzednim prawomocnym ustaleniu przez właściwą władzę zarówno obowiązku, jak i sumy wydatku.

Art. 100. Jeżeli Rada Gminna po upływie ustawowo przepisanego terminu odmówi uchwalenia budżetu lub na wezwanie Wydziału Powiatowego nie uchwali budżetu w wyznaczonym ustawowo terminie, sporządzi i ustali go Wydział Powiatowy po wysłuchaniu opinii zarządu gminy.

Art. 101. Wydział Wojewódzki ma prawo po uprzednim zasięgnięciu opinii Wydziału Powiatowego rozwiązać Radę Gminną z pozostawieniem lub też z jednoczesnym złożeniem z urzędu także Zarządu Gminnego i Gminnych Zarządów Miejskowych, wójta, sołtysów i ich zastępców; w ostatnim przypadku radni tracą urząd z chwilą zawiadomienia ich o rozwiązaniu.

W terminie najdłużej 3 miesięcznym licząc od dnia rozwiązania, muszą być zarządzone nowe wybory.

Do czasu dokonania wyborów nowej Rady Gminnej wszystkie czynności zastrzeżone Radzie spełnia w jej zastępstwie Wydział Powiatowy. Uchwały wszakże wymagające w myśl § 49 zatwierdzenia Wydziału Powiatowego, podlegają zatwierdzeniu Wydziału Wojewódzkiego.

Pierwszym obowiązkiem nowo wybranej Rady Gminnej jest wybór Zarządu Gminnego i Gminnych Zarządów Miejskowych; w tym celu zwołuje radę i przewodniczący jej bez prawa głosu wójt lub kierownik gminy.

Art. 102. W razie rozwiązania Rady Gminnej oraz z jednoczesnym złożeniem z urzędu Zarządu Gminnego Wydział Wojewódzki mianuje kierownika gminy, któremu przysługują wszystkie atrybucje wójta i Zarządu Gminnego.

Kierownika takiego mianuje również Wydział Powiatowy w razie złożenia z urzędu Gminnego Zarządu Miejscowego, mianowicie sołtysa i jego zastępcy.

Tytuł X.

O prawach odwołania.

Art. 103. Wszelkie uchwały, rozporządzenia, zarządzenia i orzeczenia organów gminy, z których wynikają prawa lub obowiązki dla członków gminy, winny być albo publicznie ogłoszone w obrębie gminy, albo podane interesowanym bezpośrednio do wiadomości.

Art. 104. Osobom, które czują się pokrzywdzonymi w swych indywidualnych prawach przez uchwałę lub zarządzenie organów gminy, wydanych w sprawach administracji gminnej, wolno, o ile w poszczególnych wypadkach nie obowiązują odmiennie postanowienia, odwołać się do Wydziału Powiatowego, a od orzeczenia tegoż w I. instancji do Wydziału Wojewódzkiego.

Art. 105. O ile w niniejszej ustawie ustalono inaczej warunków odwołania, służy prawo odwołania od zarządzeń, orzeczeń i uchwał Zarządu Miejscowego i sołtysa do Zarządu Gminnego,

od Zarządu Gminnego do Wydziału Powiatowego,

od Wydziału Powiatowego w I. instancji,

do Wydziału Wojewódzkiego.

Decyzje Wydziału Powiatowego w II. instancji a Wydziału Wojewódzkiego tak w I. jako i w II. instancji są ostateczne.

Osobna ustawa o kompetencji władz może kompetencje władz, ustanowione w niniejszej ustawie ustanowić odmiennie.

Art. 106. Odwołania, o których opiewają Art. 104 i 105 należy we wszystkich przypadkach wnosić w terminie 14-dniowym licząc od dnia następnego po dniu publicznego ogłoszenia lub bezpośredniego doręczenia interesowanym, do tej władzy, która zarządzenie lub orzeczenie wydała w I. instancji, o ile artykuły poprzednie wyraźnie nie opiewają inaczej.

Nie zachowanie terminu powyższego powoduje utratę prawa odwołania.

Odwołanie ma skutek odraczający z wyjątkiem tych wypadków, w których odroczenie podług uznania władzy orzekającej byłoby połączone ze szkodą dla interesu publicznego.

Tytuł XI.

Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 107. Niniejsza ustawa ma moc obowiązującą na całym obszarze Ziem Rzeczypospolitej Polskiej — z wyjątkiem Województwa Śląskiego — z dniem jej ogłoszenia.

Aż do wydania przepisów wykonawczych władz kompetentnych w przedmiocie przeprowadzenia organizacji gminnych w myśl niniejszej ustawy, obowiązują dotychczasowe ustawy wymienione w Art. 84.

Art. 108. Osobna ustawa określi zasady gospodarki związków komunalnych i wskaże źródła dochodowe, z których będą mogły korzystać gminy wiejskie.

Aż do wydania tej ustawy należy dalej stosować przepisy dotychczasowych ustaw gminnych, o ile nie są sprzeczne z niniejszą ustawą.

Art. 109. Moc obowiązującą zachowują dotychczasowe przepisy w przedmiocie zaopatrzenia ubogich miejscowych i krajowych i w przedmiocie prawa pobytu w gminie aż do wydania jednolitej nowej ustawy w tych przedmiotach.

Art. 110. Za nim zorganizowane zostanie przewidziane w ustawie konstytucyjnej sądownictwo administracyjne, zachowują w b. dzielnicy pruskiej moc obowiązującą postanowienia ordynacja dla gmin wiejskich z 3. 7. 1891 w przedmiocie ochrony prawnej w tych wszystkich przypadkach, unormowanych niniejszą ustawą, w których wspomniana ordynacja daje upoważnienie do dochodzeń swych praw w drodze spornego postępowania administracyjnego.

Art. 111. Aż do czasu wprowadzenia jednolitej ustawy o samorządzie wojewódzkim na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, przewidziane w niniejszej ustawie czynności Wydziałów Wojewódzkich winni załatwiać Wojewodowie.

Art. 112. Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych, na obszarze b. dzielnicy pruskiej, Ministrowi tejże dzielnicy w porozumieniu z innymi, zainteresowanymi Ministrami.

Wspomniani Ministrowie wydadzą na czas przejściowy przepisy wykonawcze w przedmiocie:

- 1) rozmiarów wprowadzenia w życie przepisów niniejszej ustawy w poszczególnych Dzielnicach Rzeczypospolitej Polskiej, a rozmiarów uchylenia lub zachowania dotychczasowych ustaw o administracji gminnej w poszczególnych Dzielnicach (Art. 84),
- 2) urzędowania wójtów, jako władz policyjnych na mocy dotychczasowych ustaw i przepisów w poszczególnych dzielnicach,
- 3) ustalenia ścisłych czasokresów, do których niniejsza ustawa musi być częściowo lub całkowicie wprowadzona, zaś dotychczasowe ustawy o administracji gminnej częściowo wzgl. zupełnie uchylone w poszczególnych dzielnicach.

Dr. Ossowski, starosta.

Dwie bardzo aktualne kwestje dotyczące ustawy z dnia 29. maja 1920 r. w przedmiocie opodatkowania spadków i darowizn.*)

Poruszyć chciałbym w poniższych wywodach :

- 1) kwestję mocy wstecznej ustawy ;
- 2) kwestję możliwości sądowego zaskarżenia decyzji Izby Skarbowej, co do której przepisy wykonawcze w § 58. opiewają, że jest orzeczeniem ostatniej instancji.

Ustawa z 29. maja 1920 r. ogłoszona została w naszej dzielnicy w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa dla był. dzieln. prusk. z dnia 20. września 1920 r. nr. 55. i stała się zatem, ponieważ miała wejść w życie 15. dni po ogłoszeniu, obowiązującą 5. października 1920 r. co też stwierdzają przepisy wykonawcze w § 70.

I. W kwestji pierwszej przepisuje art. 51. ustawy w zdaniu 2: że ustawa, która wedle zdania 1. tego artykułu wchodzi w życie w 15. dni po ogłoszeniu, ma być jednakże stosowana także wówczas, jeżeli spadkodawca zmarł w czasie od 1. stycznia 1916 r. a do dnia ogłoszenia niniejszej ustawy nie zapadła decyzja władzy skarbowej o należności podatku spadkowego. Zatem moc wsteczna ustawy wedle zupełnie jasnego brzmienia art. 51. w zdaniu 2. uzależniona została od tego, czy w czasie od 1. stycznia 1916 r. do dnia ogłoszenia ustawy zapadła w przypadku śmierci przed ogłoszeniem ustawy decyzja władzy skarbowej co do należności spadkowej, czy nie. W razie potakującym ustawa nie ma mieć zastosowania, natomiast ma być stosowaną do spadków, co do których decyzja władzy skarbowej w przewidzianym w ustawie czasokresie jeszcze nie zapadła.

Ustawa z dnia 29. maja 1920 r. w art. 1. wypowiedzi zasadę pod C, że w był. dzieln. prusk. w przedmiocie opodatkowania spadków i darowizn obowiązywać ma ustawa rzeszy niemieckiej z 3. czerwca 1906 r. w brzmieniu ustalonem ustawą z dnia 13. lipca 1913 r. ze zmianami wynikającymi z art. 47.—50. ustawy z 29. maja 1920 r. i że nadto obowiązywać będą na całym obszarze Rzeczypospolitej przepisy art. 2. do 24. nowej polskiej ustawy.

Wedle utrzymanej zatem w zasadzie w był. dzieln. prusk. ustawy spadkowej niemieckiej z 3. czerwca 1906 r. i to wedle 10. lipca 1913 r. § 45. w połączeniu z §§ 36., i 1.—3., które nie zostały w ustawie polskiej uchylone, a zatem zachowały moc

*) (Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej nr. 49 poz. 299) i wydanych do niej przez Ministra b. dzielnicy pruskiej w porozumieniu z Ministrem Skarbu przepisów wykonawczych dla b. dzielnicy pruskiej D. U. R. P. 1898, poz. 714.

swoją, decyzja władzy skarbowej przewidzianą jest li tylko przy spadkach podlegających opodatkowaniu i to zgodnie z tem, że jedynie dla takich spadków przepisane są dalej w ustawie: w § 36. obowiązek zgłoszenia spadku oraz władzy skarbowej stanowiąca podstawę dla następnej decyzji o należności podatkowej deklaracja spadku w również utrzymanym § 37. ust. niem.

Natomiast wobec nabywców spadków wolnych od opłat podatkowych w myśl zniesionego w polskiej ustawie prawie w całości §-u 11-go niemieckiej ustawy, który zawierał przepisy o zwolnieniu od podatku spadkowego, ustawa niemiecka nie przewiduje ani przymusowego zgłoszenia ani obowiązku deklaracji, ani żadnej decyzji władzy skarbowej zwalniającej. Zwolnienie z § 11. nie jest bowiem uzależnione od jakiegokolwiek decyzji władzy skarbowej, zwolnienie to wypowiedzającej lub stwierdzającej. Zwolnienie wynikało raczej ipso jure z § 11. ustawy i nie wymagało do swej prawomocności ani żadnego orzeczenia ani też stwierdzenia władzy skarbowej. Zwolniony od podatku spadkowego nabywca nie miał żadnych obowiązków względem władz z powodu swego spadku, jedynie miała władza skarbowa prawo żądać od niego informacji w przypadku spadkowym, który opodatkowaniu podlegał. (Zobacz § 42. ustęp 1. utrzymany zresztą także w polskiej ustawie § 42. niemieckiej ustawy). Władze skarbowe zajmowały się natomiast spadkiem zwolnionym tylko o tyle, że w spisach zmarłych, jakie nadsyłać im obowiązane były Urzędy Stanu Cywilnego, robiły notatkę, nazwaną w przepisach wykonawczych polskich (§ 71. nr. 4.) adnotacją, że sprawę dla Urzędu Skarbowego uważać należy za załatwioną. (§§ 7 i 2 przepisów wykonawczych niem. ust.) Notatka ta zatem nie miała w kwestji zwolnienia najmniejszego znaczenia dla nabywcy ustawowo zwolnionego. Zwolnienie było od tej notatki absolutnie niezależne i dokonywało się na mocy ustawy z chwilą odebrania nabytku zwolnionego. Adnotacja w spisach zmarłych była jedynie manipulacją wewnątrzno-służbową, której niewypełnienie mogło narazić może odnośnego urzędnika na karę dyscyplinarną, ale nigdy nie mogło wyjść na szkodę nabywców spadków, których ustawa od podatku zwalniała.

Taki nabywca nabywał zwolnienie na mocy ustawy i od wszelkiej ingerencji władzy skarbowej ipso jure był zwolniony. Wedle § 11. niem. przepisów wykonawczych władzom skarbowym występować było wolno tylko w tych przypadkach, gdzie były faktyczne dane, że chodzi o spadki podlegające opodatkowaniu. Wobec takich przepisów prawnych nie może zdaniem mojem podlegać żadnej wątpliwości, że art. 51. w zdaniu 2. nie może być stosowanym do spadków, które wedle w polskiej ustawie zmienionego § 11-go niem. ustawy były

zwolnione od podatku spadkowego, zatem nie można go stosować do spadków, które w przewidzianym w art. 51. czasokresie przed prawomocnością ustawy przypadły wstępnym w prostej linii (dzieciom, wnukom) lub też małżonkom. Dawniejszy urząd dla opłat stemplowych i spadkowych w Poznaniu jeszcze przed wydaniem przepisów wykonawczych z 2. grudnia 1921 r. na odmiennym jednak stanął stanowisku, bo domagał się deklaracji spadkowych także od dzieci i małżonków, których spadkodawca zmarł w czasie od 1. stycznia 1916 r. do chwili ogłoszenia polskiej ustawy. Izba skarbową na wniesione zażalenie zatwierdziła zapatrywanie to i obecnie powoływać się można na to, że minister dla b. dzieln. prusk. w porozumieniu z ministrem skarbu zapatrywanie to uznał za słuszne, dając mu wyraz w przepisach wykonawczych, a mianowicie w przykładzie 3 podanym do § 24. przepisów wykonawczych i w § 71., mianowicie zaś pod nr. 4. tegoż §. Pod tym ostatnim numerem pan minister starał się wykazać, że to jego stanowisko jest zgodne z art. 51. ustawy, nadając adnotacji przewidzianej w § 7. niem. ustawy wykonawczej znaczenie decyzji władzy skarbowej o należności spadkowej. Wykazałem jednakowoż już powyżej, że adnotacji tej żadną miarą uważać nie można za decyzję władzy skarbowej o należności podatku spadkowego, bo ona jest litylko wewnątrzno-biurową registraturą nie mającą żadnego znaczenia dla ustawowo przewidzianego zwolnienia, które niewymaga żadnej decyzji, a tylko wypływa z ustawy samej. Uważać należy pozatem za rzecz wykluczoną, żeby ustawodawca od takiej błachej, na obowiązek opodatkowania żadnego nie wywierającej wpływu okoliczności, czy urzędnik zadosyć uczynił pewnemu wewnątrzno-biurowemu przepisowi, uzależniać miał obowiązek nabywców spadkowych do opodatkowania lub ich zwolnienie. Również wydaje mi się rzeczą niemożliwą i nie leżącą w intencji ustawodawcy, by chciał w artykule 51. gorzej postawić dzieci i małżonków, aniżeli dalszych krewnych, wobec których już decyzja zapadła, i wobec których już wydana decyzja niezmiernie ułatwiałaby dodatkowe opodatkowanie. Ustawodawca raczej, nadał moc wsteczną ustawie litylko wobec spadków, podlegających już dawniej opodatkowaniu, przy których jedynie możliwą była decyzja władz o należności, nie zaś wobec spadków dawniej zwolnionych, przy których decyzji żadnej co do należności nie było, bo inaczej byłby musiał się wyrazić w ten sposób, że ustawa stosuje się do wszystkich przypadków spadkobrania, w których przypadek śmierci zaszedł w czasie po 1. stycznia 1916 r.

W skutek uznania, jakie doznało mylnie zapatrywanie władzy skarbowej w przepisach wykonawczych ministra b. dzieln. prusk., nie zyskało ono ani na słuszności, ani też nie stało się prawnie zobowiązującym, bo odnośnie przepisy wykonawcze uważać należy za nieważne.

Zadaniem przepisów wykonawczych jest jedynie podawanie sposobów wykonania ustawy. Nie wchodzi zaś w ich zakres stwarzanie przepisów materialno-prawnych, jeżeli ustawa im władzy takiej nienadaje, a tego polska ustawa o opodatkowaniu spadków i darowizn w art. 53. nie uczyniła, bo ograniczyła się jedynie na postanowieniu, że wykonanie ustawy należy do ministra skarbu w porozumieniu z właściwym ministrem.

Przecież, gdyby się nawet podzielić chciało zdanie w teorii niejednokrotnie zachodzące, (zob. radcy Ćwiklińskiego o ikwidacji dóbr niemieckich w zeszycie 12. rocznik 1. Przeglądu Administracyjnego na stronie 390) że każde rozporządzenie wykonawcze może mieć także treść materialno prawną, to prawo do nadania takiej treści owi teoretycy przyznają tylko pod warunkiem, że nie śmie ona przekroczyć ram zakreślonych ustawą. Ponieważ adnotacja w spisach zmarłych nie jest żadną decyzją o należytości spadkowej, dla tego nadawanie jej charakteru decyzji w przepisach wykonawczych jest niesłuszne i niezgodne z art. 51. ustawy, który mówi li tylko o decyzjach. Zatem uważać należy ten przepis rozporządzenia wykonawczego i oparte na nim wnioski za prawnie nieważne. Sądy powszechne nieważność tę będą musiały z podanych powodów uznać.

Pozatem nie bez racji można zakwestjonować rozporządzenie wykonawcze nawet w całości i z tego powodu, że wydane zostało przez Ministra b. dzieln. prusk. w porozumieniu z ministrem skarbu, a nie jak ustawa rozporządza przez ministra skarbu w porozumieniu z właściwym ministrem, co nie jest równoznacznem.

II. Czy jednakże odwołanie się na drogę sądową od decyzji władz skarbowych jest możliwe?

Władze skarbowe mniemają i w tem mniemaniu doznały również uznania w rozporządzeniu wykonawczem w § 58, że droga sądowa przeciw orzeczeniu władzy skarbowej II-iej instancji jest niedozwoloną. Zdanie to swoje wraz z rozporządzeniem wykonawczem opierają na tem że § 8 ustawy Rzeszy z 26. lipca 1908 r. über die Errichtung eines Reichsfinanzhofes und über die Rechtsaufsicht für Zölle und Steuern (Dziennik ustaw Rzeszy Niemieckiej za rok 1918 strona 1959) w 3 ustępie odwołanie się do Sądów powszechnych wyklucza. Powoływanie się na to postanowienie owej ustawy Rzeszy Niemieckiej jest atoli stanowczo mylne, ponieważ we wolnej Polsce ustawa ta nigdy nie uzyskała mocy, a w każdym razie ustawa dotycząca organizacji b. dzielnicy pruskiej z 1. sierpnia 1919 r. jej moc prawną usunęła, równocześnie z ustawą pruską z 21. 10. 1918 r., która w wykonaniu upoważnienia zawartego w wzmiankowanym § 3 inaczej uregulowała środki prawne, aniżeli je przewidziała utrzymana z pewnemi zmianami przez polską ustawę o opodatkowaniu spadków i darowizn, nie-

miecka ustawa w przedmiocie opodatkowania spadków (§ 46). Droga sądowa przed sądami powszechnymi w ustawie Rzeszy z 26. lipca 1918 r. wykluczoną została dla cel Rzeszy i podatku spadkowego Rzeszy, dlatego, że w ustawie stworzono szczególnie trybunał dla tych spraw. Członkowie tego szczególnego trybunału w połowie musieli mieć kwalifikacje sędziowskie. § 1 tej ustawy powiada: „Für Reichsabgaben wird eine oberste Spruch- und Beschlussbehörde errichtet, die den Namen Reichsfinanzhof“ führt.“

Ustawa zaś pruska wykonawcza, wydana na mocy § 8 z 21. października 1918 r. „Verordnung über die Rechtsmittel im Reichsstempel-, Wechselstempel-, Verkehrssteuer-, Erbschaftssteuer- und Kohlensteuersachen“ odmiennie reguluje środki prawne, aniżeli je przewiduje w § 46 ustawy spadkowej niemieckiej. Wprowadza bowiem jako nowy środek prawny sprzeciw, który poddaje właściwości powszechnego sądu (Amtsgericht), jeżeli chodzi o ustanowienie podatku przez sąd, względnie właściwości władzy stempłowej, jeżeli władza stempłowa podatek ustanowiła. Od rozstrzygnięcia sądu względnie władzy stempłowej dozwolone jest dalsze zażalenie do prezesa sądu krajowego, względnie naddyrekcji celnej, a od ich rozstrzygnięcia odwołanie się do Reichsfinanzhofu. Jakkolwiek i ustawa Rzeszy niemieckiej z 26. lipca 1918 r. i ustawa pruska wykonawcza z 21. lipca 1918 r. w b. dzielnicy pruskiej obowiązały za czasów niemieckich, to jednak z chwilą zaprowadzenia władzy polskiej, to jest z dniem 3. stycznia 1919 r. odwołanie się do Reichsfinanzhofu, który ma siedzibę w Monachjum, stało się niemożliwe i ustawa ta straciła moc swoją, bo innego trybunału polskiego w miejsce Reichsfinanzhofu niemieckiego Naczelną Radą Ludową nie ustanowiła. Również ustawa organizacyjna z 1. sierpnia 1919 r. nie ustanowiła żadnego trybunału w miejsce Reichsfinanzhofu, jakkolwiek postawiła w miejsce Sądu Rzeszy Najwyższy Sąd w Warszawie, a w miejsce trybunału administracyjnego Sąd Apelacyjny. Skutkiem tego, że nie stworzono w Polsce innego trybunału w miejsce Reichsfinanzhofu, ani też nie przekazano jego funkcji żadnej z polskich władz, ustawa owa niemiecka wraz z ustawą pruską wykonawczą straciły moc zobowiązującą w b. dzielnicy pruskiej z chwilą, gdy władze polskie objęły rządy. Wynika to niewątpliwie także z art. 2 ustawy organizacyjnej. Z nieprzyjęciem zaś obydwóch tych ustaw, niemieckiej wzgl. pruskiej, odzyskały moc swą zobowiązującą §§ 46 i 57 ustawy spadkowej $\frac{\text{z 3. czerwca 1906 r.}}{\text{10. lipca 1913 r.}}$ bo nie mogli przecież pozostać podatnicy bezmożności jakichkolwiek środków prawnych.

Słuszność tych wywodów uznaną została wyraźnie ustawowo w ustawie polskiej w przedmiocie opodatkowania spad-

ków i darowizn, przez to, że w jej § 1 ustawa niemiecka z 3. czerwca 1906 r.

utrzymaną została w całym swoim znaczeniu, ze zmianami jedynie z ustawy polskiej wynikającymi. Zaś w art. 47 ustawy polskiej, w którym podane są uchylone przez polską ustawę paragrafy ustawy niemieckiej. § 57 tej niemieckiej ustawy, który przyznaje podatnikom prawo odwołania się na drogę sądową, nie jest wymieniony pomiędzy usuniętymi paragrafami, a z § 46, który mówi o środkach prawno-administracyjnych, skreślone zostały li tylko ustępy II. i III., które dopuszczały dalsze zażalenie do Ministerstwa Skarbu. Reszta przepisów § 46 oraz cały § 57 zostały utrzymane, także ustęp 5 § 46, w którym mieści się przepis, że jeżeli wyższa instancja cłowa nie przychyli się do zażalenia, to rozstrzygnięcie jej powinno zawierać wskazówkę, co do dalszego środka prawnego.

Nie może wobec takich jasnych przepisów ustawowych podlegać żadnej wątpliwości, że zachowana została możliwość zaskarżenia decyzji Izby Skarbowej w II. instancji wydanej przed sądami powszechnymi i że dla tego powoływanie się Władzy Skarbowej i przepisów wykonawczych na § 8 ustawy rzeszy z 26. lipca 1918 r., która u nas nie zyskała nigdy mocy prawnej, jest mylne i sprzeczne z ustawą naszą z 20. maja 1920 r. Z tego zaś powodu przepis rozporządzenia wykonawczego, który pragnie nadać decyzji władzy Skarbowej, z odwołaniem się na § 8 ustawy niemieckiej z 26. lipca 1918 r. moc rozstrzygnięcia ostatecznego z wykluczeniem drogi sądowej, jest nieważny i sądy nieważność jego oraz przepisów przy pierwszej kwestji poruszonych, jako nieważne, wypowiedzieć muszą, bo mają obowiązek badać prawomocność rozporządzeń administracyjnych (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18. maja 1921 r. zeszyt 1 nr. 42 str. 40 Orzecznictwa Sądów Polskich, gdzie Sąd Najwyższy uchylił statut miasta Warszawy o podatku od przyrostu wartości nieruchomości, wydany przez Ministra spraw wewnętrznych w Warszawie, ponieważ Minister przekroczył ustanawiając go, swoje atrybucje).

Pozatem § 58 rozporządzenia wykonawczego z 2. grudnia 1920 r. i z tego powodu musiałby przez Sąd być unieważniony, gdyby nawet zapatrywanie Władzy Skarbowej co do mocy zobowiązującej ustawy Rzeszy z 26. lipca 1918 r. miało być słuszne, ponieważ normuje środki prawne inaczej, aniżeli to uczyniła ustawa wykonawcza pruska z 21. października 1918 r., która oczywiście musiałaby również zatrzymać moc swoją prawną, gdyby ustawa Rzeszy, z której czerpała moc swoją, miała nadal u nas obowiązywać. Upoważnienia bowiem żadnego do zmiany istniejących przepisów ustawowych ustawa z dnia 29. maja 1920 r. ministrom nie nadała.

Życzyć by należało ze względu na znaczną ilość w grę wchodzących spadków i na nieukontentowanie, jakie praktyka Władzy Skarbowej wywołuje wśród dotkniętych interesentów, żeby powołani panowie ministrowie wydane przepisy wykonawcze gruntownie poddać zechcieli rewizji, i może sami usunęli przepisy niezgodne z ustawą, zanim to uczynią sądy.

Ludwik Cichowicz.

Od Redakcji i Administracji.

Administracja prosi pp.: inżyniera Rakowskiego oraz Fr. Ebel, o bliższe podanie swego adresu.

Obowiązujące w Rzeczypospolitej ustawy, nawet najważniejsze, nie zostały dotychczas opracowane w sposób, odpowiadający potrzebom praktyków, czynnych w praworządnej administracji. By brak ten usunąć, podejmuje Redakcja „Przeglądu Administracyjnego“ osobne wydawnictwo podręczników i komentarzy pod zbiorowym tytułem: Biblioteka „Przeglądu Administracyjnego“.

Ukazały się:

Kazimierz Kierski. Likwidacja majątków niemieckich według traktatu pokoju. Z dodaniem odnośnych przepisów traktatu oraz ustawodawstwa polskiego.

Juljan Hubert. Sprawa nowego podziału Rzeczypospolitej Polskiej na województwa.

Skład główny Księgarnia Św. Wojciecha. Poznań, pl. Wolności. Do nabycia we wszystkich księgarniach.

Dodatek do „Przeglądu Administracyjnego“ pod tytułem: **Orzecznictwo Senatu Administracyjnego w Poznaniu** ma z czasem utworzyć osobny tom orzecznictwa Administracyjnego. Orzeczenia drukowane będą w dodatku dosłownie, bez uwag redakcyjnych.

Uwagi Redakcji w przedmiocie poszczególnych orzeczeń będą nadal ogłaszane w dotychczasowej części redakcyjnej „Przeglądu“, pod tytułem „Przeгляд Orzecznictwa“.

Nieabonenci „Przeglądu Administracyjnego“ będą mogli otrzymywać dodatek powyższy w osobnej przedpłacie — **80 mk, miesięcznie.**

Pojedyńcze zeszyty orzecznictwa do nabycia w Administracji „Przeglądu Administracyjnego“ Poznań — Zamek w cenie **40 Mk.** za egzemplarz.